

Hjerteoperation - forløbet før operationen og operationsdøgnet (nr. 1)

Patientinformation til dig, der skal opereres i hjertet

Foto: Tomas Bertelsen

Forløbet før, under og efter operationen
Denne patientinformation er en af tre pjecer, som beskriver, hvordan forløbet i forbindelse med en hjerteoperation sædvanligvis kan opleves fra før indlæggelsen til månederne efter; hvordan man som patient og pårørende skal forholde sig, og hvad man kan forvente.

Skriftlig information vil altid være generel. Derfor er det vigtigt, at du forsøger at forestille dig, hvilken indflydelse den kommende indlæggelse og behandling kan få for dig og din familie, og hvad den betyder for dit liv fremover. Det er en god idé, at du diskuterer forløbet med din familie. Dine pårørende er meget velkomne til at deltage i samtalerne med læge- og sygeplejepersonalet, hvis du ønsker det.

Anbefalinger før indlæggelsen

Hold dig i form

Af hensyn til den forestående operation er det vigtigt, at du er i så god fysisk form som muligt. Det vil sige, at du motionerer f.eks. ved at gå eller cykle - gerne flere gange dagligt i det omfang, din hjertesygdom tillader det. Sundhedsstyrelsen

anbefaler 30 minutters daglig motion.

Ryge- og alkoholstop

Hvis du ryger, anbefaler vi, at du stopper ved modtagelsen af denne pjece. Vi anbefaler samtidig, at du ikke indtager alkohol i ugerne op til din operation, da både tobak og alkohol øger risikoen for komplikationer efter operationen. Har du behov for hjælp til rygeophør, vil sygeplejepersonalet kunne vejlede dig. Du kan også få information hos egen læge eller via www.stoplinien.dk.

Mad og drikke før indlæggelse

For at fremme sårhelingen og for at komme hurtigere til kræfter efter operationen er det vigtigt, at du spiser og drikker tilstrækkeligt væske. Mangler du lysten til mad, bør du alligevel forsøge at spise.

Helbredstilstand

Hvis du op til indlæggelsen har feber, sår eller anden betændelsestilstand, bedes du kontakte afdelingen, så vi kan vurdere, om det vil få betydning for din forestående indlæggelse.

Medbringelse af ejendele

Når du skal pakke til hospitalsopholdet, tænk da på, at mulighederne for opbevaring er begrænsede. Medbring kun det mest nødvendige. Dine ejendele skal helst kunne pakkes i én taske.

Du skal medbringe

- dit indlæggelsesbrev
- oplysningsseddel med telefonnumre osv.
- denne pjece
- evt. Hjerteforeningens hjertebog
- toiletartikler
- morgensko

- sko der kan lukkes om foden
- morgenkåbe, nyvasket
- joggingbukser, nyvasket
- din sædvanlige medicin i original emballage
- evt. underholdning (Ipad, PC, bog, høretelefoner til brug for TV). Netværkskode udleveres i afsnittet

For kvinder er det en god idé også at medbringe en støttende BH uden bøjle, som lukkes foran. Den kan hjælpe til at støtte brystbenet efter operationen.

Værdier

Vær opmærksom på, at du ikke må have smykker eller ur på under operationen. Penge, ur og lignende er dit personlige ansvar. Medbring kun få ejendele af værdi og lad ikke værdifulde ting ligge fremme på/i sengebordet, når du forlader stuen. Lås dine ting ind i skabet og bær nøglen på dig.

Hårfjernelse

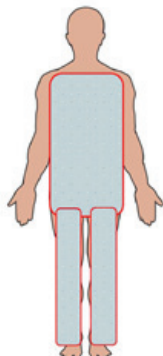
For mænd:

Vi anbefaler, at fuldskæg fjernes inden indlæggelse, da skæg nedsætter muligheden for at fastgøre plastre på hals og kind. Plastre anvendes til at fastgøre plastslanger, sonder m.m.

Hårfjernelse på krop, arme og ben, inden operationen skal foregå i afdelingen. Hår fjernes svarende til de skraverede felter.

Du må ikke selv fjerne hår i dette område de sidste 14 dage før operationen. Hårfjernelse øger risikoen for at få en infektion i såret, hvis det gøres med udstyr, der skader huden. Afdelingen har en speciel klipper til dette formål.

Fjern neglelak og evt. piercinger hjemmefra.

Før operation fjernes hår fra brystkassen til og med begge lysker - og fra begge ben, da der kan være behov for at hente vener herfra.

Medicin

Der er forskellige lægemidler, som du bør holde pause med op til indlæggelsen - se venligst oplysninger herom i bilaget til dit indlæggelsesbrev.

Mundhygiejne

Det er vigtigt for dit velbefindende og din mundhygiejne generelt, at du børster tænder to gange dagligt.

Indlæggelsesdagen

På indlæggelsesdagen - oftest dagen før operationen - møder du på modtageafsnit 3061. Her skal du gennemgå et indlæggelsesprogram., som forbereder dig til den forestående operation.

De patienter, der bliver indlagt en fredag, skal som regel først opereres om mandagen. Du kan oftest tage hjem på weekend, når du har været igennem indlæggelsesprogrammet, og møde igen søndag aften. Vi kan kun i særlige tilfælde tilbyde patienter at forblive indlagt over weekenden.

Indlæggelsesprogrammet varer det meste af dagtiden, og du må forvente, at der kan blive en del ventetid. Du er meget velkommen til at have en pårørende med. Det kan være en hjælp, at I er to til at høre de informationer, der bliver givet.

På indlæggelsesdagen får du taget/målt

- blodprøver
- ekg (elektrokardiogram)
- røntgenbillede af brystkassen
- urinprøve
- vægt og højde
- iltmætning i blodet
- fjernet hår

Du skal tale med

- den læge eller medicinstuderende, som skal skrive journal
- kontaktsygeplejersken i sengeafsnittet
- fysioterapeuten
- narkoselægen, som skal bedøve dig
- kirurgen, som skal operere dig (kontaktlægen)
- evt. en forskningssygeplejerske og læge

Aftenen inden operationen skal du

- spise et godt måltid, inden du skal faste
- faste fra midnat, dvs. ingen mad eller mælkeprodukter – du må dog gerne drikke klare væsker indtil kl. 06.00
- tage brusebad og vaske hår med en særlig, bakteriedræbende sæbe
- tage smykker og makeup af
- pakke dine ejendele sammen

Du kan få en sovepille ved sengetid, hvis du har svært ved at sove.

Tryghed

En hjerteoperation er en stor operation, som kan indebære en risiko for dig, og det er naturligt at være bekymret.

For personalet på Hjertekirurgisk afdeling er hjerteoperationer en daglig begivenhed, som vi føler os trygge ved, men vi véd, at det samme ikke gælder for dig - at du kan være nervøs og usikker over for det ukendte.

Personalet står til rådighed og vil altid hjælpe dig og dine nærmeste med at tale om situationen. Vi vil gøre vores bedste for at give dig et indlæggelsesforløb, hvor du og dine pårørende kan føle jer trygge og godt behandlet. Du tildeles en kontaktlæge samt en kontaktsygeplejerske under din indlæggelse hos os.

Måltider

Alle måltider serveres af en medarbejder ved buffeten. Spisetiderne er kl. 8.00, 12.00 og 17.30. Menuen fremgår af afsnittets opslagstavle. Hvis dine pårørende ønsker at spise med, skal henviselse herom ske til sekretæren dagen før. Spisebilletter købes i Café Arcade i forhallen.

Det er ikke muligt for afdelingen at opbevare privat mad pga. hygiejniske forhold.

Der serveres drikkevarer døgnet rundt, og du må gerne selv forsyne dig med drikkevarer fra køleskabet. Hvis du bliver sulten mellem måltiderne, har vi et mindre udvalg at tilbyde fra køleskabet.

Det er vigtigt altid at have en god håndhygiejne, og vi beder dig og dine pårørende om at afspritte hænderne, før mad hentes ved buffeten.

Rigshospitalet er et røgfrit hospital. Forbuddet gælder også E-cigaretter.

Komplikationer og risici

Dagen før operationen taler du med en hjertekirurg, som også orienterer dig om mulige risici og komplikationer. Samtidig forklarer kirurgen, hvor meget du kan forvente din tilstand bliver forbedret efter operationen.

Operationsdøgnet

Du bliver vækket tidligt for at blive forberedt til operationen.

Om morgenen skal du

- have målt blodtryk, puls og temperatur
- bade i bakteriedræbende sæbe
- lægge din tandbørste, tandpasta og kam i den udleverede plastpose
- drikke 2 glas væske - og herefter tørste
- vejes

Du kan eventuelt sove lidt igen, når du er klar.

Dine ejendele pakkes i tasken i det skab, du har fået tildelt. Brillen, tandprotese og eventuelle andre hjælpemidler kan du beholde på, indtil du kommer ned på operationsgangen - effekterne følger dig til intensiv afsnittet.

Sygeplejersken udleverer den nødvendige medicin på operationsdagen. Du skal altså ikke tage egen medicin. Du kan få beroligende medicin ved behov.

Dine nærmeste er velkomne til at komme i afsnittet om morgenen og følge med dig ned på operationsgangen. Vær blot opmærksom på, at din nabo på stuen kan have brug for ro.

Udsættelse af operation

Da klinikken modtager en del patienter til uforudsete (akutte) operationer, kan der blive behov for at ændre operationsprogrammet. Derfor kan det være nødvendigt at udsætte planlagte operationer - nogle gange desværre i sidste øjeblik. Skulle det ske for dig, tilstræber vi, at du samme

dag får en ny operationsdato. Hvis din tilstand tillader, at du udskrives i ventetiden, sender vi et nyt indlæggelsesbrev.

Operationen

Du bliver hentet af en portør, som kører dig til operationsgangen. Her bliver du mødt af operations- og narkosepersonalet, som skal bedøve dig.

Inden du bliver bedøvet, anlægger narkosepersonalet

- en lille plastikslange i en blodåre til medicin og væske
- en lille plastikslange i en pulsåre til måling af blodtryk
- elektroder til hjerterovervågning
- en føler på en finger til at måle iltindholdet i blodet

Under bedøvelsen anlægges

- en urinslange i blæren
- et plastikrør i luftvejene for at hjælpe ved vejrtrækningen
- en tynd plastikslange i en blodåre på halsen

Endvidere bliver huden på brystkasse, ben og evt. arme desinficeret med gul jod.

Herefter starter operationen med, at hud og brystben åbnes. For at kirurgen kan operere, er det i de fleste tilfælde nødvendigt at stoppe hjertet og tømme det for blod. Imens bliver blodet ledt gennem en hjerte-lungemaskine, som ilter og pumper blodet rundt i kroppen.

Når indgrebet er overstået, ledes blodet tilbage til dit hjerte. Hjerte-lungemaskinen kobles fra, hjertet sættes i gang igen, og hjertet og lungerne genoptager deres normale funktion. Slangerne fjernes, og brystbenet lukkes med ståltråd. Herefter sys huden sammen med tråd, der med tiden opløses af sig selv.

Operationens længde afhænger af mange individuelle forhold samt indgrebets art. De fleste patienter er fremme på intensiv afdeling 4-6 timer efter, at de er kørt til operation.

Efter operationen bløder det altid lidt. Derfor anlægges to drænslinger, som leder blodet fra brysthulen ned i en beholder, hvor det filtreres og ledes tilbage til dig i løbet af de første par timer

efter operationen.

Under operationen placeres nogle tynde ledninger på hjertet (pace elektroder), som føres ud gennem huden. Elektroderne kan midlertidigt tilsluttes en pacemaker efter operationen, hvis din puls bliver for langsom. Pace-elektroderne fjernes nogle dage efter operationen.

På intensiv

Umiddelbart efter operationen bliver du flyttet til intensiv afsnittet på 4. sal i opgang 3, hvor du kommer til at ligge sammen med andre nyopererede patienter, adskilt af forhæng. Du udskrives som regel fra intensiv afsnittet næste formiddag.

Vi henstiller til korte besøg - af få pårørende ad gangen.

Besøgende bedes henvende sig i receptionen på intensiv afsnittet, også selv om de har været der før. I aften- og nattetimerne er receptionen ikke bemandet, og da skal dine pårørende ringe på telefonen ved glasdøren.

Under og efter operationen vil du være tilkoblet en respirator, som hjælper dig med at trække vejret, indtil du er tilstrækkeligt vågen. Røret til respiratoren er ført gennem munden ned i luftrøret, og det er ofte det første, man fornemmer ved opvågningen.

Det er vanskeligt for dig at hoste slim op, mens du er tilkoblet respiratoren, og det kan derfor være nødvendigt, at personalet suger det op. Dette kan kortvarigt virke ubehageligt, da det provokerer dig til at hoste. Det er dog ikke farligt for dig at hoste - dit sår på brystet kan holde til det.

Mens du er tilkoblet respiratoren, kan du ikke tale, men må kommunikere ved at nikke eller ryste på hovedet. Det er personalet vant til, og hvis du er nogenlunde vågen, får du papir og blyant til hjælp. Normalt er man vågen nogle få timer efter, at operationen er afsluttet. Dette varierer dog fra person til person.

Når du ikke længere er påvirket af bedøvelsen og kan trække vejret selv, kan respiratoren kobles fra. Derefter kan du i det næste døgn have ondt

svarende til en let halsbetændelse, og din stemme er måske lidt hæs.

Når du vågner, kan du være uklar og tung i kroppen, og du kan føle dig bundet af de mange ledninger og slanger. Du må gerne bevæge dig, bare du gør det langsomt og forsigtigt. Opvågningstiden kan for nogle være svær at huske bagefter.

Nogen kan efter operationen opleve, at de bliver forvirrede - og har måske syns- eller hørehallucinationer. Dette er forbigående.

Selv om du har det godt og helst vil have ro til at sove, er personalet nødt til at tilse dig jævnligt, hvilket kan virke forstyrrende.

På intensiv er du tilsluttet en del udstyr, som måler

- hjerterytme (ekg)
- urin
- puls
- iltning
- blodtryk
- blødning
- temperatur

Dette udstyr udsender en del lyde, der sjældent betyder noget alvorligt, men er en besked til personalet om at være opmærksomme.

Efter operationen tages ekg og blodprøver. Sygeplejerskerne kan som regel tage blodprøverne gennem en af plastikslangerne, så det ikke er nødvendigt at stikke dig.

Under operationen er der anlagt 2-3 dræn, som er placeret i operationsområdet. Drænene er ført ud gennem huden og ned til en drænboks. Sygeplejersken observerer disse dræn med jævne mellemrum. Du kan være generet af drænsmerter, som vi behandler med smertestillende medicin.

Når du vågner, vil du sikkert være meget tørstig, og når røret i halsen er fjernet, kan personalet tilbyde dig lidt knust is og herefter isvand. Det er meget almindeligt at føle stor tørst i det første døgn efter operationen, uanset hvor meget du drikker. Da man let kan blive forkvalmet og kaste op efter operationen, anbefaler vi, at man holder igen med væskeindtag.

Du vil blive tilbudt smertestillende medicin som indsprøjtning i plastikslangen på halsen eller som tabletter.

For at undgå lungebetændelse er det vigtigt, at du kan trække vejret frit, hoste slim op og bevæge dig, uden at det gør ondt. Derfor skal du endelig sige til, hvis medicinen ikke virker tilstrækkeligt.

I løbet af aftenen og efter du er kommet ud af respiratoren, vil du kortvarigt blive hjulpet ud at stå på gulvet.

I løbet af morgenen, dagen efter operationen, får du hjælp til at vaske dig og komme op at sidde i en stol. Endvidere fjernes en del af dine ledninger og slanger. Du bliver kørt tilbage til sengeafsnittet og følges af din sygeplejerske fra intensiv, og du vil blive tilbudt morgenmad.

På intensivafsnittet må der ikke stå blomster, og det er derfor en god idé, at besøgende venter med at give dig blomster, til du er tilbage på sengeafsnittet.

Læs om det videre forløb i patientinformationerne: "Hjerteoperation - forløbet efter" og "Hjerteoperation - livet efter" samt "Velkommen til Hjertekirurgisk afsnit 3153 og 3154".